

Nominatie van gemeenten voor deelname aan het experiment met een gesloten cannabisketen

Tweede rapportage van de adviescommissie Experiment
gesloten cannabisketen

Nominatie van gemeenten voor deelname aan het experiment met een gesloten cannabisketen

Tweede rapportage van de adviescommissie Experiment
gesloten cannabisketen

Inhoud

Samenvatting	7
1 Inleiding	9
Advisering in twee fasen	9
Wetgevingstraject	10
Landing aanbevelingen eerste rapportage adviescommissie	10
Ambitie van het experiment	11
Opbouw van het rapport	11
2 Startsituatie	12
3 Gevolgde werkwijze	13
Beoordeling geschiktheid van gemeenten voor deelname aan het experiment (<i>eligibility</i>)	13
Methodologische overwegingen bij de nominatie van gemeenten	13
Gehanteerde uitgangspunten bij de nominatie van gemeenten	14
4 Resultaten: nominatie van gemeenten	15
Beoordeling geschiktheid van gemeenten voor deelname aan het experiment (<i>eligibility</i>)	16
Nominatie van interventiegemeenten	16
Geschikte controlegemeenten	18
Opmerkingen bij de nominatie van gemeenten	19
Algemene bevindingen in relatie tot nominatie	19
5 Beschouwing	20
Bijlagen	22
1 Overzicht van aangemelde en genomineerde gemeenten voor het experiment met een gesloten cannabisketen	22
2 Opdracht adviescommissie Experiment gesloten cannabisketen	23
3 Aandachtspunten voor de gesprekken met geïnteresseerde gemeenten	24
4 Samenstelling adviescommissie	25

Samenvatting

De onafhankelijke adviescommissie Experiment gesloten cannabisketen brengt met dit rapport advies uit aan de ministers van Justitie en Veiligheid en Medische Zorg en Sport, over de vraag welke gemeenten zouden moeten deelnemen aan het experiment met een gesloten cannabisketen. De commissie spreekt hierbij over het *nomineren* van gemeenten voor deelname. In de Wet experiment gesloten coffeeshopketen wordt vastgelegd dat, in het kader van het experiment, in maximaal tien gemeenten een gesloten cannabis-keten wordt geïntroduceerd. De commissie spreekt in dit verband van interventiegemeenten. Daarnaast doet de commissie voorstellen voor te betrekken controlegemeenten.

Ambitie van het experiment

Gegeven het vooraf vastgestelde maximum van tien interventiegemeenten moet naar het oordeel van commissie de nadruk liggen op de beoogde procesevaluatie van de gesloten keten. Deze zal de volgende vraag kunnen beantwoorden: lukt het om in de deelnemende gemeenten een gesloten cannabisketen tot stand te brengen en in stand te houden, wat is daarvoor nodig, en welke lessen kunnen hieruit worden getrokken? De verwachtingen ten aanzien van een representatieve, valide en precieze meting van effecten van de gesloten keten (bijvoorbeeld op het vlak van volksgezondheid en criminaliteit) moeten gegeven het genoemde maximaal aantal interventiegemeenten niet te hoog gespannen zijn. De commissie is echter van oordeel dat de procesevaluatie van de realisatie van de gesloten keten op zichzelf al essentieel is voor de besluitvorming over het toekomstig cannabisbeleid.

Werkwijze commissie

Een totaal van 23 gemeenten is op het moment van publicatie van dit advies geïnteresseerd in deelname aan het experiment. Om tot een advies te komen over de nominatie van interventiegemeenten uit deze groep geïnteresseerde gemeenten, heeft de adviescommissie de volgende benadering gevolgd:

- De commissie heeft, op basis van gesprekken met alle geïnteresseerde gemeenten en van hen ontvangen nadere informatie, gemeenten getoetst op geschiktheid voor deelname aan het experiment (*eligibility*). De basis voor deze toets werd gevormd door de in het wetsvoorstel en de ontwerp-AMvB opgenomen vereisten voor deelname aan het experiment.
- Gegeven de gestelde beperkingen heeft de commissie methodologische keuzes moeten maken die voor de nominatie van gemeenten van belang zijn. Op grond daarvan gaat zij uit van een voor-na vergelijking (pre-post-design) met een controlegroep.
- Voor de nominatie van interventiegemeenten heeft de commissie de volgende uitgangspunten geformuleerd:
 1. Met het oog op geografische spreiding dient in elke provincie waarin zich ten minste één geschikte gemeente heeft aangemeld, ook ten minste één gemeente genomineerd te worden. Per provincie kunnen maximaal twee gemeenten worden genomineerd.
 2. Het is essentieel om een experiment met de nodige kritische massa tot stand te brengen, om te kunnen komen tot een voldoende ruime markt voor de nog te selecteren telers en te kunnen voorzien in een voor consumenten voldoende aantrekkelijke variatie aan cannabisproducten. Die kritische massa heeft de commissie geoperationaliseerd door middel van het aantal inwoners van gemeenten én het aantal verkooppunten per gemeente.
 3. Omdat het regeerakkoord spreekt over een experiment in “(middel)grote gemeenten” heeft de commissie gestreefd naar goede vertegenwoordiging van grote en middelgrote gemeenten met veel verkooppunten, aangevuld met enkele gemeenten met een geringere omvang en/of een kleiner aantal verkooppunten.
 4. Deelname van ten minste twee grensgemeenten aan de interventiegroep is essentieel gezien de specifieke positie van grensgemeenten in het Nederlandse cannabisbeleid en de bijzondere problematiek waarmee deze te maken hebben. Daarbij moet het gaan om zowel de grens met België als die met Duitsland.

Uitgangspunt 1 gold als een basale vereiste, gezien het belang van landelijke draagvlak en het tot stand brengen van een leerproces in zo veel mogelijk regio's. Vervolgens heeft de commissie uitgangspunt 2 zwaar gewogen, omdat de variatie in het aanbod volgens haar een van de belangrijkste succes-/faalfactoren van het experiment is. Ten slotte heeft zij getoetst of de resulterende selectie van gemeenten voldoende recht deed aan uitgangspunten 3 en 4.

Resultaten

Nadat een aantal gemeenten afviel voor deelname, omdat de commissie hen op basis van de voor het experiment geldende regelgeving als niet-*eligible* moest classificeren, leidde de bovenstaande werkwijze tot nominatie van de volgende groep van interventiegemeenten:

- Arnhem
- Almere
- Breda
- Groningen
- Heerlen
- Hellevoetsluis
- Maastricht
- Nijmegen
- Tilburg
- Zaanstad

De commissie beveelt voorts aan de grensgemeenten Coevorden, Oldambt en Venlo, die niet *eligible* waren op grond van het ingezetenen criterium, gezien hun relevante ervaringen wat betreft grensoverschrijdende afstemming en samenwerking op andere wijze in de evaluatie te betrekken.

Naar aanleiding van het gegeven dat de enig aangemelde G4-gemeente (Utrecht) niet kan voldoen aan de eis van deelname van alle verkooppunten, merkt de commissie op dat zij betrokkenheid van een van de G4-gemeenten van belang acht gezien de specifieke uitdagingen in deze steden. De commissie of het aan te stellen onderzoeksteam zou nader kunnen bekijken of en op welke wijze in Utrecht de gesloten cannabisketen zoveel mogelijk geïmplementeerd kan worden.

De commissie beveelt daarnaast aan dat het onderzoeksteam in elk geval als controlegemeenten uitnodigt:

- Helmond
- Hoorn
- Lelystad
- Midden-Groningen
- Roermond
- Tiel
- Zutphen

Voorgesteld wordt dat het onderzoeksteam deze groep aanvult, met name met een aantal (middel)grote gemeenten.

Tot slot vraagt de commissie aandacht voor enkele algemene randvoorwaarden voor een succesvol experiment, met name wat betreft ambtelijke en handhavingscapaciteit en juridische steun, en voor de kansen en uitdagingen op het gebied van preventie.

1 Inleiding

Advisering in twee fasen

De onafhankelijke adviescommissie Experiment gesloten cannabisketen is ingesteld door de minister van Justitie en Veiligheid en de minister voor Medische Zorg en Sport. De commissie heeft een tweeledige opdracht¹. In juni 2018 rondde de commissie het eerste deel van haar opdracht af, in de vorm van een adviesrapport² met aanbevelingen over de inrichting van een experiment met een gesloten cannabisketen en de mogelijkheden voor het vormgeven van onderzoek ter evaluatie van dit experiment.

In dit document rapporteert de commissie over het tweede deel van haar advisering. Dit deel heeft, conform de instellingsregeling van de commissie, betrekking op het “adviseren welke gemeenten zouden moeten deelnemen aan het experiment.” De commissie duidt die opdracht in het vervolg van dit advies aan als het nomineren van gemeenten voor deelname aan de interventiegroep van het experiment. Op basis van die nominatie vindt aanwijzing van de deelnemende interventiegemeenten plaats door het kabinet, middels artikel 2 van de algemene maatregel van bestuur (AMvB) voor het experiment. Daarnaast doet de commissie voorstellen voor door het onafhankelijke onderzoeksteam aan te wijzen controlegemeenten.

In het hieronder geplaatste kader definieert de adviescommissie de begrippen interventiegemeente en controlegemeente, en enkele andere in dit advies gehanteerde kernbegrippen.

Enkele in dit advies gebruikte kernbegrippen

- **Interventiegemeente:** een gemeente waarin de gesloten cannabisketen wordt geïntroduceerd, en waarin gedurende het experiment een procesevaluatie plaatsvindt gericht op de vraag of het lukt om de gesloten cannabisketen tot stand te brengen en in stand te houden, wat daarvoor nodig is, en welke lessen hieruit kunnen worden getrokken. Daarnaast worden gegevens verzameld inzake uitkomsten op het gebied van overlast, openbare orde, veiligheid, criminaliteit, gebruikspatronen, gebruikerservaringen, en gezondheidsproblematiek, teneinde uitspraken te kunnen doen over effecten van de introductie van de gesloten keten in interventiegemeenten.
- **Controlegemeente:** een gemeente waarin de gesloten cannabisketen niet wordt geïntroduceerd maar waarin verder een vergelijkbare gegevensverzameling als in interventiegemeenten plaatsvindt. Door het vergelijken van trends in uitkomsten in interventie- en controlegemeenten kunnen de ontwikkelingen in de interventiegemeenten beter geduid worden.
- **Eligibility:** de geschiktheid van een gemeente voor deelname aan het experiment, gegeven de in de ontwerp-AMvB gestelde regels.
- **Kritische massa:** een substantiële omvang van het experiment in termen van het inwoneraantal van deelnemende interventiegemeenten en het aantal verkooppunten in deze gemeenten.
- **Onderzoeksteam:** het onafhankelijk team van onderzoekers dat het experiment gedurende de gehele looptijd zal monitoren en evalueren, en daarover zal rapporteren aan kabinet, parlement en samenleving.
- **Verkooppunt:** een verkooppunt van cannabis (in de regel een coffeeshop).

¹ Zie ook bijlage 2: opdracht adviescommissie Experiment gesloten cannabisketen

² Adviescommissie Experiment gesloten cannabisketen. *Een experiment met een gesloten cannabisketen*. Den Haag, 20 juni 2018, te downloaden via <http://www.rijksoverheid.nl/egc>

Wetgevingstraject

In juli 2018 reageerde het kabinet³ op het eerste rapport van de adviescommissie. Daarna werd de parlementaire behandeling van de Wet experiment gesloten coffeeshopketen opgestart. De Tweede Kamer stemde op 22 januari 2019 in met het wetsvoorstel. De Eerste Kamer moet het wetsvoorstel nog behandelen.

Op 11 april 2019 hebben de verantwoordelijke ministers de ontwerp-AMvB met nadere regels met betrekking tot het experiment bij beide Kamers voorgehangen. Hiermee is het parlement in de gelegenheid gesteld om opmerkingen over het ontwerp te maken en daarover met de ministers van gedachten te wisselen.

De Tweede Kamer heeft na beantwoording van de door haar gestelde schriftelijke vragen de voorhangprocedure afgesloten. De Eerste Kamer heeft de afronding van de voorhangprocedure over de AMvB aangehouden tot de plenaire behandeling van het wetsvoorstel. De Eerste Kamer stelde in twee rondes vragen bij het ontwerp.⁴

Eind april 2019 opende het tijdvak voor burgemeesters om hun interesse in deelname aan het experiment kenbaar te maken aan de minister van Justitie en Veiligheid (JenV). Dit tijdvak sloot op 10 juni 2019. Op dat moment ving de tweede adviesfase van de commissie aan.

Landing aanbevelingen eerste rapportage adviescommissie

De aanbevelingen die de commissie in haar eerste adviesrapport heeft gedaan, in het bijzonder haar adviezen met betrekking tot de opbouw en inrichting van de gesloten cannabisketen, zijn grotendeels overgenomen door het kabinet en de Tweede Kamer, en geland in de wet en de ontwerp-AMvB. In verband met haar adviestaak inzake het nomineren van deelnemende gemeenten maakt de commissie de volgende opmerkingen:

- Wat betreft de omvang van het experiment, in termen van het benodigde aantal deelnemende gemeenten, heeft de adviescommissie in haar eerste rapport aangegeven dat die zou moeten volgen uit de door het aan te stellen onafhankelijk onderzoeksteam nader uit te werken onderzoeksopzet, en dus in overleg met dit team zou moeten worden bepaald.⁵ Het kabinet en de Tweede Kamer hebben echter vastgehouden aan het in het regeerakkoord genoemde aantal van 6 tot 10 (middel)grote interventiegemeenten.
- In lijn met het vorige punt, zou de commissie de bij het nomineren van deelnemende gemeenten te hanteren uitgangspunten bij voorkeur in overleg met het onafhankelijk onderzoeksteam hebben vastgesteld. Omdat er in juli 2019 nog geen onderzoeksteam was, heeft de commissie dit overleg echter niet mee kunnen nemen in de voorliggende advisering.
- In haar eerste advies⁶ gaf de commissie aan dat het voor grote steden wat betreft beheersbaarheid en handhaafbaarheid complexer is om te voldoen aan de voorwaarde dat alle verkooppunten in de interventiegemeenten meedoen dan voor kleinere gemeenten. De commissie was daarom voornemens aan dit punt in haar tweede advies extra aandacht te besteden. De ministers hebben in de ontwerp-AMvB inmiddels vastgelegd dat de eis van deelname van alle verkooppunten voor alle interventiegemeenten geldt. Enkele grote steden hebben aangegeven geïnteresseerd te zijn in deelname maar in deze voorwaarde een onoverkomelijke belemmering te zien.
- De commissie pleit er in haar eerste rapport⁷ voor om de variatie in de wijze waarop gemeenten het ingezetenen criterium toepassen, inclusief het gemotiveerd afwijken van onverkorte handhaving ervan, ook in het experiment toe te staan. Die ruimte is echter niet ingebouwd in de regels voor het experiment.

³ Kabinetsreactie op rapport adviescommissie experiment gesloten cannabisketen, 6 juli 2018, zie: <https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/kamerstukken/2018/07/06/kamerbrief-met-reactie-op-rapport-adviescommissie-experiment-gesloten-cannabisketen/kamerbrief-met-reactie-op-rapport-adviescommissie-experiment-gesloten-cannabisketen.pdf>

⁴ Zie voor een overzicht https://www.eerstekamer.nl/wetsvoorstel/34997_wet_experiment_gesloten

⁵ Rapport adviescommissie Experiment gesloten cannabisketen, pagina 42-43

⁶ Rapport adviescommissie Experiment gesloten cannabisketen, pagina 26

⁷ Rapport adviescommissie Experiment gesloten cannabisketen, pagina 27

Ambitie van het experiment

Gegeven een vooraf vastgesteld maximaantal van 10 gemeenten waarin de gesloten cannabisketen zal worden geïntroduceerd is naar verwachting van de commissie de beoogde procesevaluatie van de gesloten keten haalbaar. Het gaat dan om de vraag: lukt het om in de deelnemende gemeenten een gesloten cannabisketen tot stand te brengen en in stand te houden, wat is daarvoor nodig, en welke lessen levert het experiment op dit vlak op? De commissie merkt daarbij wel op dat, als de grote steden met hun specifieke problematiek niet in deze procesevaluatie betrokken worden, de bevindingen ervan niet zonder meer naar dergelijke steden gegeneraliseerd kunnen worden.

Gegeven het maximum van 10 interventiegemeenten moeten naar het oordeel van de commissie de verwachtingen ten aanzien van een representatieve, valide en precieze meting van effecten van de gesloten keten (bijvoorbeeld op het gebied van volksgezondheid en criminaliteit) niet te hoog gespannen zijn. Aanzienlijke veranderingen kunnen echter waarschijnlijk wel worden opgemerkt, hetgeen van belang is voor weloverwogen politieke besluitvorming (zie ook het eerste commissierapport).

De commissie is van oordeel dat de procesevaluatie van de beoogde introductie en realisatie van de gesloten keten in (middel)grote gemeenten, verspreid over Nederland, op zichzelf al van groot belang is voor besluitvorming over het toekomstig cannabisbeleid. Zij acht het daarbij wel raadzaam om aan de problematiek in de grote steden aanvullend aandacht te besteden.

Bij de voorbereiding van dit tweede advies ging de commissie, net als in haar eerste advies, uit van de volgende rolopvatting: zij wil onafhankelijk⁸ adviseren aan ministers, parlement en samenleving, met als oogmerk het bijdragen aan een voor toekomstige politieke en maatschappelijke besluitvorming zo zinvol mogelijk experiment.

Opbouw van het rapport

In dit rapport beschrijft de commissie nu eerst de startsituatie die gold bij het opstellen van dit advies (hoofdstuk 2). Vervolgens licht zij haar werkwijze om tot dit advies te komen toe (hoofdstuk 3). Daarna rapporteert de commissie haar resultaten (hoofdstuk 4). Zij sluit af met een beschouwing (hoofdstuk 5).

⁸ De onafhankelijkheid van de commissie is ook vastgelegd in het voor haar geldende instellingsbesluit.

2 Startsituatie

De commissie maakt hieronder een aantal algemene opmerkingen over de startsituatie waarmee zij te maken heeft bij het uitbrengen van dit tweede advies.

Ten eerste heeft de commissie in haar contacten met de gemeenten die zich voor het experiment hebben aangemeld brede steun voor het experiment en sterke motivatie voor deelname daaraan opgemerkt. Gemeenten, bij monde van hun burgemeesters, zien (deelname aan) het experiment als een belangrijke kans voor het uit de illegale sfeer halen van de ‘achterdeur’ van cannabisverkooppunten, in het belang van (omgevings)veiligheid en openbare orde, het bestrijden van de georganiseerde misdaad, en het reduceren van de risico’s voor de gezondheid van gebruikers van cannabis en de volksgezondheid in bredere zin.

Vervolgens is het van belang te constateren dat zich aanzienlijk meer dan 10 gemeenten hebben aangemeld voor deelname aan het experiment. Daarom kan de commissie slechts een deel van deze gemeenten nomineren als interventiegemeente. Tegelijkertijd betekent dit dat een niet gering aantal van de gemeenten die gemotiveerd zijn voor deelname aan het experiment geen interventiegemeente kunnen worden. De commissie ziet deze gemeenten, voor zover zij daartoe beschikbaar zijn, als de eerst in aanmerking komende kandidaten om in de controlegroep te worden opgenomen. Hun motivatie om deel te nemen is ook methodologisch gezien een positief punt voor een goede vergelijking tussen interventie- en controlegroep. Deelname van controlegemeenten maakt het mogelijk om relevante trends in de interventie- en controlegemeenten te vergelijken en daarmee de ontwikkelingen in de interventiegemeenten beter te duiden. Gemeenten die deel uitmaken van de controlegroep nemen dus ook deel aan het experiment.

Ten slotte merkt de commissie op dat de wet- en regelgeving voor het experiment op het moment van oplevering van dit advies (juli 2019) nog niet definitief vaststaan. De behandeling door de Eerste Kamer vindt plaats na het zomerreces. Hierop kon de advisering door de commissie in verband met de voortgang van de voorbereiding van het experiment echter niet wachten.

3 Gevolgde werkwijze

Aan het begin van de tweede adviesperiode van de commissie was sprake van 26 gemeenten die per brief aan de minister van JenV hun interesse in deelname aan het experiment kenbaar hadden gemaakt. Gedurende de adviesperiode van de commissie trokken drie gemeenten zich terug. Twee gemeenten deden dit voordat zij een gesprek met de commissie hadden gevoerd, één gemeente trok zich in een later stadium terug.

Om tot een advies te komen over de nominatie van interventiegemeenten vanuit de totale groep van geïnteresseerde gemeenten, heeft de adviescommissie de volgende benadering gevolgd.

Beoordeling geschiktheid van gemeenten voor deelname aan het experiment (*eligibility*)

- De commissie heeft elke gemeente die haar interesse kenbaar heeft gemaakt, uitgenodigd voor een gesprek over belangrijke aspecten met betrekking tot deelname aan het experiment. Dat gesprek werd gevoerd aan de hand van een lijst met voor deelname relevante aandachtspunten (zie bijlage 3).
- In totaal heeft de commissie met 24 gemeenten gesproken. In 20 gevallen werd er gesproken met de burgemeester en ambtelijke vertegenwoordiging, in twee gevallen met een wethouder en ambtelijke vertegenwoordiging, in één geval met de burgemeester, een wethouder, en ambtelijke vertegenwoordiging, en in één geval met een ambtelijk vertegenwoordiger.
- De commissie heeft op basis van de met gemeenten gevoerde gesprekken en van hen ontvangen nadere informatie, gemeenten getoetst op geschiktheid voor deelname aan het experiment (*eligibility*). De basis voor deze toets werd gevormd door de (voorlopige) wettelijke bepalingen voor deelname aan het experiment, zoals opgenomen in het wetsvoorstel en de ontwerp-AMvB.

Methodologische overwegingen bij de nominatie van gemeenten

Zoals in hoofdstuk 1 aangegeven, was overleg met het onderzoeksteam niet mogelijk omdat dit nog niet beschikbaar was. Daarom heeft de adviescommissie bij het nomineren van gemeenten voor de interventiegroep al enkele belangrijke keuzen moeten maken wat betreft de onderzoeksopzet en daarin te leggen accenten. Daarop gaat de commissie nu verder in.

- De adviescommissie heeft om methodologische redenen overwogen om uit de totale groep van voor deelname geschikte gemeenten via loting een *random* selectie te maken voor beoogde deelname aan de interventiegroep. Vanwege de maximering op 10 interventiegemeenten achtte de commissie een *random* steekproeftrekking echter onwenselijk. Een dergelijke procedure zou gegeven het beperkte aantal interventiegemeenten te weinig waarborgen bieden voor een goede geografische spreiding daarvan, voldoende deelname van grensgemeenten, en voldoende kritische massa voor het experiment. Ook vergelijkbaarheid van interventie- en controlegemeenten is met het gegeven maximaantal via randomisatie niet goed bereikbaar. Op die vergelijkbaarheid komt de commissie in hoofdstuk 4 terug.
- Bij het nomineren van gemeenten gaat de commissie thans uit van een voor-na vergelijking van interventiegemeenten (*pre-post-design*: een nulmeting vóór introductie van de interventie vergeleken met follow-upmetingen daarna), met een controlegroep van gemeenten waarin trends in relevante uitkomsten parallel worden gemeten. De commissie verwijst voor een bespreking van dit design naar haar eerste adviesrapport.
- De commissie heeft in haar eerste advies aangegeven dat tot de relevante gemeentekennmerken die in het experiment weerspiegeld moeten worden in elk geval behoren: aantal inwoners, aantal verkooppunten, geografische ligging en ligging al of niet aan de landsgrens.⁹ Zij stelde vast dat het combineren van deze kenmerken al snel leidt tot een groot aantal unieke typen gemeenten. Om die reden, en met het oog op een zinvolle effectbeoordeling, sprak de commissie de verwachting uit dat het aantal benodigde interventiegemeenten in het nog nader uit te werken experiment aanzienlijk groter zou zijn dan zes tot tien. Zij wijst er voorts op dat het risico dat de voor het experiment vereiste kritische massa (zie het hiernavolgende punt 3) niet gehaald wordt, toeneemt naarmate het aantal deelnemende interventie-

⁹ Rapport adviescommissie Experiment gesloten cannabisketen, pagina 43

gemeenten kleiner is. Deze overwegingen leiden tot het commissie-oordeel dat in elk geval niet minder dan 10 interventiegemeenten aangewezen moeten worden en dat dit aantal binnen de gestelde beperkingen de beste kans van slagen biedt. Daarnaast is het nodig nadere accenten te leggen, zoals hierna uitgewerkt.

Gehanteerde uitgangspunten bij de nominatie van gemeenten

Bij het nomineren van interventiegemeenten heeft de commissie gekozen voor een benadering die ertoe leidt dat de voor een zinvolle procesevaluatie belangrijkste kenmerken in de interventiegroep zo goed mogelijk zijn vertegenwoordigd. Die uitgangspunten zijn als volgt uitgewerkt:

1. Met het oog op geografische spreiding dient in elke provincie waarin zich ten minste één geschikte gemeente heeft aangemeld, ook ten minste één gemeente genomineerd te worden. Per provincie kunnen maximaal twee gemeenten worden genomineerd.
2. Het is van belang om een experiment met de nodige kritische massa tot stand te brengen. Die kritische massa heeft de commissie geoperationaliseerd door te kijken naar de het aantal inwoners van gemeenten én het aantal verkooppunten per gemeente. De commissie acht de eis van voldoende kritische massa essentieel om te kunnen komen tot een voldoende ruime markt voor de nog te selecteren telers. Dit is noodzakelijk om een voor consumenten voldoende aantrekkelijke variatie aan cannabisproducten tot stand te brengen, een punt dat ook in de door de commissie met de gemeenten gevoerde gesprekken als een breed gedragen, cruciale randvoorwaarde voor een zinvol experiment naar voren kwam.
3. Het regeerakkoord spreekt over een experiment in “(middel)grote gemeenten”. Tegen die achtergrond heeft de commissie gestreefd naar goede vertegenwoordiging van grote en middelgrote gemeenten met veel verkooppunten, aangevuld met enkele gemeenten met een geringere omvang en/of een kleiner aantal verkooppunten.
4. De commissie vindt deelname van ten minste twee grensgemeenten aan de interventiegroep essentieel gezien de specifieke positie van grensgemeenten in het Nederlandse cannabisbeleid en de bijzondere problematiek waarmee deze te maken hebben. Daarbij moet het gaan om zowel de grens met België als die met Duitsland.

De commissie beschouwt uitgangspunt 1 (geografische spreiding) als een basale vereiste, gezien het belang van landelijke draagvlak en van het tot stand brengen van een leerproces in zo veel mogelijk regio's. Als tweede heeft de commissie uitgangspunt 2 (kritische massa) zwaar gewogen. De reden daarvoor is dat de commissie, zoals hierboven toegelicht, de variatie in het aanbod als een van de belangrijkste succes-/faalfactoren van het experiment beschouwt. De commissie heeft bij het nomineren van gemeenten primair de eerste twee uitgangspunten gehanteerd. Vervolgens heeft zij getoetst of de resulterende selectie van gemeenten gegeven de gestelde beperkingen voldoende recht deed aan de uitgangspunten 3 (spreiding in omvang en aantal verkooppunten) en 4 (grensgemeenten).

De commissie acht de voor het experiment geschikte gemeenten waarvoor in de interventiegroep geen ruimte is en die ook beschikbaar zijn als controlegemeenten, uitstekende kandidaten voor de controlegroep, ook vanwege hun inzet om bij te dragen aan het slagen van het experiment. Dat laatste is essentieel voor het adequaat aanleveren van de voor de evaluatie vereiste data. De commissie beveelt het onderzoeksteam dan ook aan om deze gemeenten te betrekken in de controlegroep, waar nodig later aan te vullen met andere controlegemeenten, zoveel mogelijk op essentiële kenmerken *gematcht* met in de controlegroep nog te weinig 'gedekte' typen interventiegemeenten.

4 Resultaten: nominatie van gemeenten

In dit hoofdstuk beschrijft de commissie achtereenvolgens haar bevindingen met betrekking tot de geschiktheid van gemeenten voor deelname (*eligibility*), de nominatie van interventiegemeenten, en haar voorstellen met betrekking tot controlegemeenten. Ook rapporteert zij enkele algemene bevindingen in relatie tot de nominatie.

De 23 gemeenten die medio juli geïnteresseerd waren in deelname aan het experiment zijn, in alfabetische volgorde:

Gemeente	Aantal inwoners ¹⁰	Aantal verkooppunten ¹¹	Grensgemeente?
Almere	203 990	3	Nee
Apeldoorn	161 156	5	Nee
Arnhem	157 223	11	Nee
Breda	183 448	8	Ja
Coevorden	35 299	1	Ja
Groningen	202 810	12	Nee
Harderwijk	46 832	1	Nee
Heerlen	86 762	3	Ja
Hellevoetsluis	39 992	1	Nee
Helmond	90 903	1	Nee
Hoorn	72 806	2	Nee
Lelystad	77 389	1	Nee
Maastricht	122 723	14	Ja
Midden-Groningen	60 953	2	Nee
Nijmegen	175 948	13	Nee
Oldambt	38 075	2	Ja
Roermond	57 761	2	Ja
Tiel	41 465	4	Nee
Tilburg	215 521	11	Nee
Utrecht	347 483	11	Nee
Venlo	101 192	3	Ja
Zaanstad	154 865	3 ¹²	Nee
Zutphen	47 537	3	Nee

Uitgaande van de beschikbaarheid van deze 23 gemeenten heeft de commissie de verdere stappen richting nominatie van interventiegemeenten gemaakt.

¹⁰ Bron: CBS (peiljaar 2018)

¹¹ Situatie per juli 2019, op basis van informatie van gemeenten

¹² Van de drie coffeeshops waarvoor ruimte is functioneren er thans twee. Eén is gesloten; hoger beroep loopt.

Beoordeling geschiktheid van gemeenten voor deelname aan het experiment (eligibility)

De commissie heeft, in lijn met de in hoofdstuk 3 beschreven benadering, als eerste stap richting nominatie van gemeenten, de geschiktheid van gemeenten voor deelname aan het experiment beoordeeld.

Van de bovengenoemde groep van 23 gemeenten worden de volgende gemeenten door de commissie op basis van de voorwaarden zoals geformuleerd in het wetsvoorstel en de ontwerp-AMvB als niet *eligible* voor deelname als interventiegemeente beschouwd:

- Apeldoorn
- Coevorden
- Oldambt
- Utrecht
- Venlo

In het geval van Apeldoorn is de reden hiervoor dat deze gemeente aan de AMvB een voorwaarde heeft gesteld, in casu het daarin opnemen van een haalbaarheidstoets inzake het al dan niet willen of kunnen deelnemen van coffeeshops, waarin de regelgeving niet voorziet.

Wat betreft de gemeenten Coevorden, Oldambt en Venlo vormt de in de regelgeving voor het experiment vastgelegde eis van het onverkort handhaven van het ingezetenen criterium in grensgemeenten een belemmering voor deelname als interventiegemeente. De commissie heeft, zoals aangestipt in hoofdstuk 1, in haar eerste advies echter aangegeven dat de wijze waarop deze gemeenten omgaan met het ingezetenen criterium waardevolle en leerzame variatie ten opzichte van andere gemeenten kan bieden. Zij meent dat de ervaringen die deze gemeenten opdoen van belang zijn voor het maatschappelijk leerproces en de toekomstige beleidsvorming, met name wat betreft grensoverschrijdende afstemming en samenwerking. De commissie beveelt dan ook aan de ervaringen van deze gemeenten de komende jaren op andere wijze in de evaluatie te betrekken.

Ten aanzien van Utrecht is het oordeel van de commissie gebaseerd op het standpunt van die gemeente dat het voor haar niet mogelijk is om te voldoen aan de in de regels voor het experiment opgenomen voorwaarde dat alle verkooppunten in de gemeente deelnemen aan het experiment. De commissie komt hieronder nog op de positie van Utrecht terug.

Nominatie van interventiegemeenten

Het volgen van de in het vorige hoofdstuk beschreven uitgangspunten en aanpak leidde op de volgende wijze tot nominatie van 10 interventiegemeenten uit de groep van voor deelname geschikte gemeenten.

Als eerste heeft de commissie criterium 1 (geografische spreiding) toegepast: in iedere provincie met tenminste één voor deelname geschikte gemeente wordt minimaal één en maximaal een tweetal gemeenten voor de interventiegroep genomineerd. Vervolgens heeft de commissie daarnaast criterium 2 (kritische massa) in acht genomen: het inwoneraantal van gemeenten en het aantal verkooppunten per gemeente.

Het toepassen van criterium 1 leidt direct tot nominatie van Hellevoetsluis, als de enige voor het experiment geschikte gemeente die zich in de provincie Zuid-Holland heeft aangemeld. Het vervolgens naast criterium 1 toepassen van criterium 2 in de overige provincies, waarin meerdere voor het experiment geschikte gemeenten beschikbaar zijn, leidt tot een totaalplaatje waarin in sommige provincies één en in andere twee gemeenten naar voren komen.

In de nu volgende tabel is het resultaat van deze procedure weergegeven, door gemeenten op de verticale as per provincie te ordenen, en op de horizontale as op aantal inwoners en verkooppunten te sorteren. In groen is aangegeven welke gemeenten volgens deze procedure zijn genomineerd als interventiegemeente. Een '(G)' achter een gemeentenaam duidt op een grensgemeente.

Provincie						
Flevoland	Almere		Lelystad			
	203 990 inwoners	3 verkooppunten	77 389 inwoners	1 verkooppunt		
Gelderland	Nijmegen		Arnhem		Zutphen	
	175 948 inwoners	13 verkooppunten	161 156 inwoners	11 verkooppunten	47 357 inwoners	3 verkooppunten
	Tiel		Harderwijk			
	41 465 inwoners	4 verkooppunten	46 832 inwoners	1 verkooppunt		
Groningen	Groningen		Midden-Groningen			
	202 810 inwoners	12 verkooppunten	60 593 inwoners	2 verkooppunten		
Noord-Brabant	Tilburg		Breda (G)		Helmond	
	215 521 inwoners	11 verkooppunten	183 448 inwoners	8 verkooppunten	90 903 inwoners	1 verkooppunt
Noord-Holland	Zaanstad		Hoorn			
	154 865 inwoners	3 verkooppunten	72 806 inwoners	2 verkooppunten		
Limburg	Maastricht (G)		Heerlen (G)		Roermond (G)	
	122 723 inwoners	14 verkooppunten	86 762 inwoners	3 verkooppunten	57 561 inwoners	2 verkooppunten
Zuid-Holland	Hellevoetsluis					
	39 992 inwoners	1 verkooppunt				

Vervolgens heeft de commissie beoordeeld of de resulterende selectie, behalve aan de uitgangspunten van geografische spreiding en kritische massa, tevens voldoende tegemoetkomt aan de uitgangspunten 3. en 4. voor de nominatie van interventiegemeenten:

- Goede vertegenwoordiging van (middel)grote gemeenten met relatief veel verkooppunten, aangevuld met ook een aantal gemeenten van geringere omvang en/of een kleiner aantal verkooppunten.
- Deelname van ten minste twee grensgemeenten aan de grenzen van zowel België als Duitsland.

De commissie is van oordeel dat de in de bovenstaande tabel aangegeven groep van interventiegemeenten, gegeven de geldende beperkingen, aan de gestelde uitgangspunten voldoet. Grote en middelgrote gemeenten met relatief veel verkooppunten zijn goed vertegenwoordigd, daarnaast is sprake van een aantal gemeenten met minder verkooppunten, en met Hellevoetsluis en Heerlen zijn ook enkele gemeenten van geringere omvang in de interventiegroep opgenomen. Voorts telt de groep twee gemeenten grenzend aan België (Maastricht en Breda) en één grenzend aan Duitsland (Heerlen).

De commissie ziet het als een bijkomend voordeel dat in enkele gebieden sprake is van interventiegemeenten die niet ver uit elkaar liggen (waardoor in een regio mogelijk meer stabiliteit qua gebruik zou kunnen ontstaan), terwijl dat in andere gebieden wel het geval is. Dat biedt extra mogelijkheden voor het bestuderen van determinanten van eventuele verplaatsing van consumenten van en naar interventiegemeenten.

Daarmee nomineert de commissie de volgende groep als interventiegemeenten voor het experiment met een gesloten cannabisketen:

- Arnhem
- Almere
- Breda
- Groningen
- Heerlen
- Hellevoetsluis
- Maastricht
- Nijmegen
- Tilburg
- Zaanstad

Naar aanleiding van het gegeven dat voor de enig aangemelde G4-gemeente – de gemeente Utrecht, die daarnaast de enige in de provincie Utrecht aangemelde gemeente is – tegemoetkoming aan de eis dat alle verkooppunten aan de interventie deelnemen op dit moment onhaalbaar is, merkt de commissie het volgende op. De gemeente Utrecht meent een gesloten cannabisketen in een relevant deel van de gemeente te kunnen implementeren en handhaven en aldus aan het leerproces te kunnen bijdragen. Op dit punt wil de commissie nog enige afwegingsruimte meegeven: indien daarvoor politiek ruimte is, kan de commissie dan wel het onderzoeksteam nader bekijken of en op welke wijze in Utrecht de gesloten cannabisketen zoveel mogelijk geïmplementeerd kan worden. Daarmee zouden grootstedelijke ervaring en inbreng vanuit de provincie Utrecht in het experiment kunnen worden betrokken. Het is dan denkbaar een andere G4-gemeente als controlegemeente te betrekken.

De commissie acht betrokkenheid van een van de G4-gemeenten van belang omdat er in deze steden sprake is van specifieke uitdagingen, zoals sterke clustering van sociale en gezondheidsproblematiek, dakloosheid, extra complexe verkoop- en gebruikspatronen, en speciale handhavingsproblemen en -mogelijkheden. Betrokkenheid van een G4-gemeente bevordert de externe validiteit van het onderzoek, met name de generaliseerbaarheid van verworven inzichten naar grote steden.

Geschikte controlegemeenten

Aan elke gemeente die haar interesse in deelname aan het experiment kenbaar heeft gemaakt, is gevraagd of zij, in het geval dat zij niet genomineerd zou worden als interventiegemeente, in principe ook bereid zou zijn om deel te nemen aan de controlegroep voor het experiment. Hierop werd, op een enkele gemeente na, positief geantwoord, zij het onder de voorwaarde dat deze rol vanuit het experiment voldoende gefaciliteerd zou worden. Met inachtneming hiervan beveelt de adviescommissie aan dat het aan te stellen onderzoeksteam in elk geval de volgende gemeenten uitnodigt als controlegemeenten:

- Helmond
- Hoorn
- Lelystad
- Midden-Groningen
- Roermond
- Tiel
- Zutphen

In bijlage 1 is de geografische spreiding van de genomineerde interventiegemeenten en mogelijke controlegemeenten weergegeven.

Opmerkingen bij de nominatie van gemeenten

- Mede gezien de beperking van het aantal gemeenten waren complete representativiteit en vergelijkbaarheid uiteraard niet haalbaar. Met het overnemen van het advies van de commissie zal niettemin sprake zijn van een voor het experiment zeer waardevolle selectie van interventiegemeenten, die voldoet aan gestelde eisen wat betreft spreiding, kritische massa, en type gemeente. Tevens is een groep geschikte controlegemeenten beschikbaar. Gezien de gegeven beperkingen is er met name wat betreft omvang van gemeenten en het aantal verkooppunten echter nog geen sprake van voldoende vergelijkbaarheid van interventie- en controlegroep. De commissie stelt het onderzoeksteam daarom voor om de controlegroep aan te vullen op basis van gerichte matching. Daarbij zal met name nog een aantal (middel)grote controlegemeenten moeten worden toegevoegd, zodat een evenwichtige basis voor vergelijkende analyse ontstaat.
- Indien onverhoopt een of meer interventiegemeenten in de voorbereidingsperiode van het experiment uitvallen, kan een zoveel mogelijk passende aanvullende selectie gemaakt worden uit de groep niet als interventiegemeente genomineerde maar daarvoor wel geschikte gemeenten, nu opgenomen in de groep potentiële controlegemeenten. Er zal dan navenante aanvulling van controlegemeenten kunnen plaatsvinden. De commissie is, indien gewenst, beschikbaar om daarover te adviseren.
- Voorts acht de commissie het voor de evaluatie nuttig om landelijke en regionale trends wat betreft cannabisgebruik en eventuele bewegingen van consumenten van en naar de verkooppunten in interventiegemeenten in kaart te brengen.

Algemene bevindingen in relatie tot nominatie

In de gesprekken die de commissie met de gemeenten heeft gevoerd, zijn breed gedragen algemene aandachtspunten en randvoorwaarden naar voren gebracht in relatie tot deelname als interventiegemeente. Deze betreffen met name:

- de behoefte aan landelijke steun om te kunnen voorzien in de voor het experiment benodigde extra ambtelijke en handhavingscapaciteit, en te maken extra kosten en benodigde deskundigheid in verband met de in samenwerking met het onderzoeksteam te realiseren gegevensverzameling;
- behoefte aan algemene juridische steun en aan eventueel benodigde juridische bijstand in bijzondere gevallen; en
- de mogelijkheid van inzet van eventueel noodzakelijke maatregelen ter waarborging van de veiligheid van burgemeesters en andere sleutelpersonen.

Deze punten zijn, in wisselende mate, voor vrijwel alle gemeenten van belang.

Ook wat betreft de (eventuele) beschikbaarheid als controlegemeente hebben gemeenten aangegeven dat de bereidheid hiertoe afhankelijk is van de mogelijkheden tot compensatie van de met de vereiste gegevensverzameling gemoeide extra inzet van personele en financiële middelen.

Voorts is gewezen op het belang van het onderling goed gecoördineerd afleveren van door verkooppunten bij meerdere telers tegelijk geplaatste bestellingen, zodat enerzijds een ruim aanbod bij de verkooppunten mogelijk is en op peil blijft, terwijl anderzijds het aantal afleveringsmomenten beperkt wordt.

5 Beschouwing

De commissie wil ter afsluiting de volgende punten benadrukken.

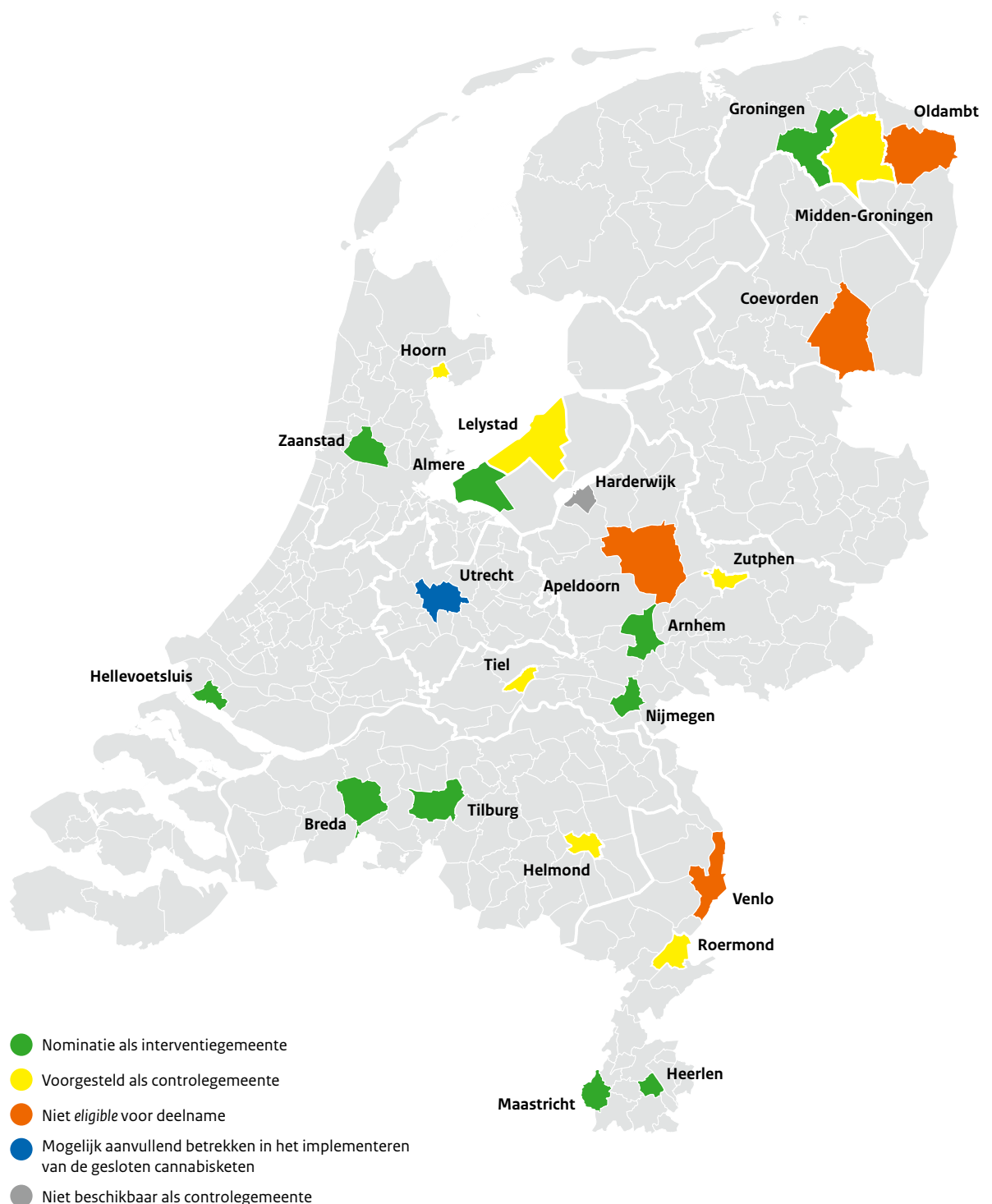
- Er is sprake van een brede, positieve inzet vanuit de aangemelde gemeenten gericht op het uit de illegale sfeer halen van de 'achterdeur' van cannabisverkooppunten, in het belang van (omgevings)veiligheid en openbare orde en vanuit gezondheidsoogpunt. Het gegeven dat er ruim meer gemeenten voor deelname aan het experiment beschikbaar en geschikt waren dan in de interventiegroep konden worden opgenomen, weerspiegelt dat er grote behoefte bestaat aan een experiment dat kan bijdragen aan het dichterbij brengen van dit doel.
- De commissie onderstreept het belang van de in punt 5 van het vorige hoofdstuk genoemde algemene randvoorwaarden die in de gesprekken met gemeenten naar voren kwamen. Het hierin adequaat voorzien is naar verwachting van de commissie in hoge mate bepalend voor de slaagkans van het experiment. Hier ligt een belangrijke opdracht voor constructief overleg tussen het kabinet en de deelnemende gemeenten. In dit verband benadrukt de commissie het feit dat het gaat om een door het kabinet geïnitieerd landelijk experiment waarvoor de medewerking van gemeenten is gevraagd en waarbij op landelijk niveau verantwoordelijkheid moet worden genomen.
- Evenals interventiegemeenten zijn controlegemeenten belangrijke deelnemers aan het experiment, waarin het gaat om een breed te dragen proces van maatschappelijk leren. De inzet daarbij is het realiseren van een met de interventiegroep vergelijkbare dataverzameling ten aanzien van belangrijke uitkomsten in gemeenten. Zo kunnen relevante trends worden gemonitord en vergeleken. Bovendien draagt het nauwgezet waarnemen van ontwikkelingen in controlegemeenten bij aan wederzijds leren op basis van *best practices*, rekening houdend met relevante verschillen. Immers, de verscheidenheid tussen gemeenten zal breder zijn dan alleen het al dan niet deelnemen aan de interventie. Adequate facilitering van deelname van controlegemeenten is dus van groot belang.
- Gezien de sterke betrokkenheid van de grote steden bij cannabisgerelateerde vraagstukken en de specifieke problematiek die daarbij speelt, en de ruime ervaring van de grote steden inzake het cannabisbeleid, is het aan te bevelen om te bezien of vanuit de G4-gemeenten in de komende jaren algemene ervaring en expertise kunnen worden ingezet om het experiment te doen slagen.
- Urgente opgaven voor het onafhankelijk onderzoeksteam zijn: voortvarend afronden van de onderzoeksoptzet en in overleg treden met de deelnemende gemeenten over hetgeen in het kader van de evaluatie van hen verwacht wordt.
- De commissie benadrukt nog eens het grote belang van voldoende variatie in het aanbod. Zij maakt uit dien hoofde kanttekeningen bij de voorgenomen lotingsprocedure in het kader van de selectie van de telers. Een toets op groepsniveau (in aanvulling op de beoordeling van de individuele geschiktheid van kandidaat-telers), bijvoorbeeld op basis van een ranking van het aantal geoffreerde cannabisvariëteiten en met inachtneming van een zo gering mogelijk overlap, biedt naar haar oordeel een betere kans op een zo breed mogelijk aanbod.
- Ook onderstreept de commissie de aanbevelingen die zij in haar eerste advies deed met betrekking tot het voor de hele keten vastleggen van een sluitend handhavingsarrangement voor alle actoren die verantwoordelijk zijn voor toezicht en handhaving. Hierbij is nauwe samenwerking vereist tussen de verantwoordelijke ministeries, de landelijke instanties voor toezicht en handhaving, en de interventiegemeenten. De behoefte hieraan is breed naar voren gebracht in de door de commissie gevoerde gesprekken met gemeenten.
- De commissie sluit af met het thema dat door veel burgemeesters als topprioriteit is onderstreept: de bescherming van de gezondheid van consumenten en van kwetsbare groepen. Regulering biedt hiervoor belangrijke kansen omdat sprake zal zijn van op kwaliteit gecontroleerde cannabisproducten en daaraan gekoppelde informatie over risico's van gebruik, in het bijzonder ook van het roken van cannabis. In dit kader is ook goed verkoperschap, inclusief effectieve voorlichting en vroegsignalering van probleemgebruik, essentieel.

Daarnaast is algemene voorlichting, bijvoorbeeld op scholen, belangrijk. Voorkomen moet worden dat het beeld ontstaat dat cannabis niet schadelijk is voor de gezondheid omdat de overheid toeziet op de kwaliteit van het product. De interventie gesloten cannabisketen dient daarom gepaard te gaan met preventieve aandacht voor de gezondheidsschade die zowel cannabisgebruik als het roken van tabak kan veroorzaken.

Ter begeleiding van de introductie van de gesloten cannabisketen is nauwe samenwerking nodig tussen het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, de deelnemende gemeenten, GGD'en, en landelijke kennis- en zorginstellingen op het gebied van verslaving, preventie, en volksgezondheid. De commissie verwijst in dit verband ook naar de aanbevelingen in haar eerste rapport.

Bijlage 1

Overzicht van aangemelde en genomineerde gemeenten voor het experiment met een gesloten cannabisketen

Bijlage 2

Opdracht adviescommissie Experiment gesloten cannabisketen

Conform de Instellingsregeling Adviescommissie experiment gesloten coffeeshopketen

Artikel 2 instellingsregeling:

1. Er is een Adviescommissie experiment gesloten coffeeshopketen.
2. De commissie heeft, ten behoeve van het uniforme experiment met de teelt en verkoop van hennep voor recreatief gebruik teneinde te bezien of en hoe op kwaliteit gecontroleerde hennep gedecriminaliseerd aan de coffeeshops geleverd kan worden en wat de effecten daarvan zijn, tot taak te adviseren:
 - a. over de vormgeving van het experiment, in het bijzonder ten aanzien van de teelt van hennep, selectiecriteria voor gemeenten die deelnemen aan het experiment, de deelname door coffeeshops, preventiemaatregelen, toezicht op de naleving en de handhaving van de regels van het experiment en de meting van effecten;
 - b. welke gemeenten zouden moeten deelnemen aan het experiment.

Artikel 5.2 instellingsregeling:

De commissie brengt uiterlijk binnen zes weken na sluiting van het tijdvak waarbinnen een gemeente zich kan aanmelden voor deelname aan het experiment, aan Onze Ministers haar advies uit over het onderwerp, bedoeld in artikel 2, tweede lid, aanhef en onderdeel b.

Bijlage 3

Aandachtspunten voor de gesprekken met geïnteresseerde gemeenten

Algemeen

- Regels voor deelname aan het experiment, m.b.t. opslag, handelsvoorraad en overige aan deelnemende verkooppunten te stellen eisen
- Door gemeenten te stellen nadere regels in het kader van het experiment
- Bereidheid van de gemeente om (eventueel) deel te nemen aan de controlegroep
- Bereidheid om mee te werken aan de evaluatie door het onafhankelijk onderzoeksteam
- Beschikbaarheid van benodigde ambtelijke capaciteit voor deelname aan het experiment

Deelname coffeeshops

- Het vereiste van deelname alle coffeeshops in de gemeente
- De vergunningverleningspraktijk inzake coffeeshops van de gemeente
- Wijze van beoordeling van de betrouwbaarheid van coffeeshophouders en medewerkers

Toezicht en handhaving

- In overeenstemming brengen van gemeentelijke verordeningen en beleidsregels met de regelgeving rond het experiment
- Handhavingscapaciteit van de gemeente
- Toezicht- en handhavingsstrategie en het instrumentarium van de gemeente daarvoor
- Het garanderen van de geslotenheid van de keten bij aanvang van het experiment
- Wijze van samenwerking met partners in toezicht en handhaving en bijdrage aan het ontwikkelen van sluitend handhavingsarrangement
- Toepassing van het ingezetenen criterium

Preventie

- Rol en plannen van de gemeente met betrekking tot preventie, zoals:
 - goed verkoperschap
 - voorlichting
 - vroegsignalering en samenwerking met verslavingszorg

Bijlage 4

Samenstelling adviescommissie

- De heer André Knottnerus, arts-epidemioloog, em. hoogleraar Huisartsgeneeskunde, Universiteit Maastricht, *voorzitter*
- De heer Tom Blom, hoogleraar Straf(proces)recht, Universiteit van Amsterdam
- De heer Wim van den Brink, em. hoogleraar Verslavingszorg, Amsterdam UMC, Universiteit van Amsterdam
- De heer Jan Mans, oud-burgemeester
- Mevrouw Dike van de Mheen, hoogleraar Transformaties in de zorg, Tilburg University, Tranzo, School of Social and Behavioral Sciences
- De heer Jaap Seidell, universiteitshoogleraar Voeding en gezondheid, Vrije Universiteit, Amsterdam
- De heer Albert van Wijk, oud-procureur generaal Openbaar Ministerie, voorzitter Raad van Bestuur, IJsselland ziekenhuis, Capelle aan den IJssel
- Mevrouw Karin van Wingerde, universitair docent Criminologie, Erasmus School of Law, Erasmus Universiteit Rotterdam
- De heer David Schelfhout, Andersson Elffers Felix, *secretaris*

De volgende personen waren op afroep beschikbaar om de adviescommissie van gewenste informatie te voorzien:

- Mevrouw Wendy Opperman, ministerie van Justitie en Veiligheid
- De heer Dave Kumpe, ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Dit is een uitgave van
de Adviescommissie Experiment gesloten cannabisketen

Het advies is te downloaden via
www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/experiment-gesloten-coffeeshopketen-wietexperiment

Foto voorkant: Matt Nager / Redux / HH
Opmaak: Xerox OBT

Den Haag, augustus 2019